

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางอาณาจักรล้านนา มีอายุเก่าแก่กว่า 700 ปี นามว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” เป็นนครแห่งความรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรม โบราณวัตถุ ตลอดจนวัฒนธรรมล้านนาที่เปี่ยมไปด้วยมนต์เสน่ห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเชียงใหม่ ที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่มีลวดลายต่างๆ สวยงามแตกต่างกันไปตามศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญของผู้ทอที่จะได้ผืนผ้าที่มีความสวยงามวิจิตรตระการตา และมีเสน่ห์เฉพาะตัว ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน ซึ่งสามารถนำไปผลิตเป็นสินค้าที่หลากหลายรูปแบบ เช่น นำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ของใช้ภายในบ้าน สิ่งประดิษฐ์ ของที่ระลึก ของชำร่วย นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ผลิตออกมาเพื่อจำหน่าย เพื่อใช้เป็นของฝากหรือของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย

หัตถกรรมเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นธุรกิจชุมชนอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้แก่ชาวบ้านในอำเภอต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกลในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดการจ้างงาน ช่วยทำให้ประชากรในท้องถิ่นมีงานทำ มีรายได้เพิ่มและมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังเห็นได้จากรายงานของสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ สรุปให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่(GPP) ปี 2544 เพิ่มขึ้นมีมูลค่าเท่ากับ 86,584 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 59,304 บาท รวมทั้งหลังการดำเนินนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่ก็ได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้ซื้อเป็นจำนวนมาก จากการสรุปผลการดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2546 พบว่ายอดจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2546 มียอดจำหน่ายทั้งสิ้น 604,529,158 บาท ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้มาก 4 ลำดับ คือ หนึ่งผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา สองผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอ ผ้าฝ้าย สามผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร แปรรูปสมุนไพร และสี่ผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ไผ่ (สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่, 2546)

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมือง มีบทบาทความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเมื่อมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาส่งเสริมให้มีการทอผ้า และใช้ผ้าทอพื้นเมืองทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหมซึ่งทางจังหวัดเชียงใหม่ได้มีนโยบายส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาสัมพันธ์และช่วยกันรณรงค์ให้บุคลากรและบุคคลทั่วไป ร่วมใจกันแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองทุกวันศุกร์และ

ให้พูดคำเมือง โดยให้ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ (หนังสือที่ ชม 0016.12/39573 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติราชการ) เพื่อเป็นอนุรักษ์วัฒนธรรมและสนับสนุนให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้น ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชื่นชมทั้งคนในชาติ และต่างชาติในการรักษาเอกลักษณ์ อันน่าภาคภูมิใจนี้ไว้

ถึงแม้เสื้อผ้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่ผู้ซื้อก็มีความต้องการเสื้อผ้าที่ ก่อนข้างหลากหลายไม่จำกัดขอบเขตเฉพาะเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมือง เพราะผู้ซื้อมีทางเลือกที่หลากหลาย ซึ่งเห็นได้ในปัจจุบันมีเสื้อผ้าแฟชั่นตามสมัยนิยมเข้ามาสู่กลุ่มผู้ซื้อค่อนข้างกว้างขวาง ทำให้เสื้อผ้า ฝ้ายพื้นเมืองเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งเท่านั้น หากต้องการให้สินค้าเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองประสบความสำเร็จ ในตลาดมากขึ้น ผู้ผลิตจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของตลาด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การทำความเข้าใจผู้บริโภคนั่นเอง

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงต้องการสำรวจพฤติกรรมกรซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ของผู้ซื้อที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ในการปรับปรุง และพัฒนาตลาดการค้าเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งจะ สามารถช่วยทำให้เสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองเป็นหัตถกรรมที่ได้รับความนิยมมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองของผู้ซื้อ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมือง
- 3) เพื่อศึกษาความพอใจและความคิดเห็นของผู้ซื้อในการปรับปรุงเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมือง

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะ ความต้องการของผู้ซื้อ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มี อิทธิพลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองของผู้ซื้อที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยว ชาวไทย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อในปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการซื้อขายผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าพื้นเมือง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าพื้นเมือง ตลอดจนความพอใจและความคิดเห็นของผู้ซื้อในการปรับปรุงเสื้อผ้าพื้นเมือง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ซื้อที่เข้ามาเลือกซื้อเสื้อผ้าพื้นเมืองจากแหล่งจำหน่ายเสื้อผ้าพื้นเมือง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ตลาดวโรรส ตลาดไนท์บาซาร์ ถนนคนเดิน ตลาดโค้งโค้งภายในคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546-31 มกราคม 2547 จำนวน 300 ราย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 150 ราย และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงที่ทำการเก็บข้อมูล จำนวน 150 ราย

1.5 นิยามศัพท์

ผู้ซื้อ หมายถึง ผู้ซื้อเสื้อผ้าพื้นเมือง ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

ผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง คนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีภูมิลำเนาที่ไม่ใช่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

เสื้อผ้าพื้นเมือง หมายถึง เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำจากผ้าฝ้าย ประกอบด้วย เสื้อ ผ้าถุง และกางเกง ไม่ว่าจะซื้อจากจังหวัดเชียงใหม่ หรือจังหวัดอื่นๆ

เทศกาล หมายถึง เทศกาลสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันแม่แห่งชาติ วันลอยกระทง ปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา